

Postbus 4200
2350 AC Leiderdorp

Amsterdam, december 2008

Geachte studenten HBO SPD Bedrijfsadministratie

Betreft: INVOERING NIEUW PROGRAMMA HBO SPD Bedrijfsadministratie en VBA

Namens de opleiders HBO SPD Bedrijfsadministratie – Hogeschool Markus Verbeek Preahep, LOI Hogeschool, Fontys Bedrijfshogeschool, Hogeschool NTI, ABC Hogeschool Dordrecht – verenigd in de Vereniging NGO vragen wij uw aandacht voor het volgende.

Met ingang van **1 september 2009** worden de nieuwe onderwijsprogramma's HBO SPD Bedrijfsadministratie ingevoerd en VBA Na een periode van overleg met vertegenwoordigers uit de financieel-administratieve sector en andere betrokken instanties is het zover. Het betreft hier met name een vernieuwing van de hoofdfase en daarmee uiteindelijk van het totale onderwijsprogramma.

Het programma is nog beter op de huidige beroepspraktijk toegesneden. Bedrijfsadministratie, bedrijfseconomie, bestuurlijke informatievoorziening en belastingrecht vormen nog steeds de kern van de opleiding. Deze traditionele vakindeling wordt echter deels losgelaten zodat per module een zekere integratie tot stand komt. Dit is goed te zien aan de onderdelen jaarrekening, fiscale jaarrekening en finance & riskmanagement.

Ook nieuwe ontwikkelingen in het werkveld zoals riskmanagement, corporate governance en internal auditing hebben een plaats gekregen in het nieuwe programma. Van de kant van de beroepspraktijk werd vooral ook de actuele aansluiting op de beroepspraktijk van alledag benadrukt. De relatie tussen de opleiding en het werkveld wordt nog duidelijker door invoering van twee zogenaamde "minors". Deze minors zijn in lijn met de functies die SPD'ers bekleden. Er kan een keuze worden gemaakt uit de minor "Accountancy" of de minor "Controlling". Voor mensen die werkzaam zijn in de accountancy ligt de eerste keuze voor de hand, voor anderen is de richting controlling, waarin beheersing van de financiële processen centraal staat, een logische keuze.

In de bijlage bij deze brief is een overzicht van het programma HBO SPD Bedrijfsadministratie nieuwe stijl en VBA nieuwe stijl opgenomen. De opleiders willen de overgang van het programma oude stijl naar het programma 'nieuwe stijl' zo soepel mogelijk laten verlopen. Daarom is voorzien in een uitgebreide vrijstellingsregeling. Kandidaten kunnen behaalde certificaten van de modules van het programma 'oude stijl' inbrengen in het nieuwe programma. Het vrijstellingsschema is als

Overgangsregeling 2009 in de bijlage opgenomen. Vrijstellingen op grond van in het schema genoemde bewijzen zijn geldig **tot 1 september 2017 en voor VBA-studenten tot 1 september 2015**

Mocht u om redenen - bij voorbeeld indien u in de laatste fase van uw studie zit - toch besluiten niet over te stappen naar het programma 'nieuwe stijl' dan krijgt u nog ruimschoots de tijd om het programma 'oude stijl' af te ronden. De einddatum voor het afgeven van een **SPD-getuigschrift** van het programma 'oude stijl' is gesteld **op 1 september 2015 en voor VBA 1 september 2013**. Omdat sommige examens 'oude stijl' wellicht voor die tijd niet meer worden afgenomen, bestaat de mogelijkheid deze vakken af te ronden door een examen in het corresponderende vak 'nieuwe stijl'. De tot 1 september 2015 behaalde certificaten van de modules van het programma 'nieuwe stijl' SPD 'kunnen als vrijstelling worden ingebracht in het oude programma. In de bijlage is daartoe een **Aanvullende regeling 2009-2015** opgenomen.

Nadrukkelijk willen wij u erop wijzen dat de hierboven geschetste situatie onder voorbehoud is, daar eventuele (dwingende) wettelijke regelingen te allen tijde kunnen ingrijpen in de regelgeving van welke Bacheloropleiding dan ook waaronder de regelgeving m.b.t. de opleiding HBO SPD Bedrijfsadministratie en VBA.

Wij hopen met u de uitdaging van het nieuwe programma te mogen aangaan!

Mocht u nog verdere informatie wensen over het programma, de overgangsregeling of de aanvullende regeling of specifieke vragen daarover hebben samenhangend met uw persoonlijke (studie) omstandigheden dan kunt u contact op nemen met uw opleider.

Met vriendelijke groet,

Namens de gezamenlijke opleiders

F.J.P.M. Bakker,
Voorzitter NGO/ENS

Nieuw programma HBO SPD Bedrijfsadministratie per 1 september 2009

In haar vergadering van 13 november 2008 heeft het bestuur van NGO ENS de volgende besluiten genomen:

1. Het programma HBO SPD Bedrijfsadministratie nieuwe stijl wordt per 1 september 2009 ingevoerd.
2. De bijbehorende overgangsregeling die van toepassing is op SPD kandidaten die op de ingangsdatum bezig zijn met hun studie en die wensen over te stappen naar het programma nieuwe stijl, wordt eveneens per 1 september 2009 ingevoerd. (overgangsregeling 2009).
3. De aanvullende regeling voor SPD kandidaten die op de ingangsdatum van het nieuwe programma bezig zijn met hun studie en die wensen af te studeren in het programma oude stijl, wordt eveneens per 1 september 2009 ingevoerd. Afstuderen volgens het oude programma is mogelijk tot uiterlijk 1 september 2015 (aanvullende regeling 2009 - 2015).
4. De regeling waarin opgenomen de afbouw examens vakken in het SPD programma 'oude stijl'.

1. HBO SPD Bedrijfsadministratie nieuw stijl per 1 september 2009

Het programma HBO SPD Bedrijfsadministratie nieuwe stijl bevat de volgende examenonderdelen:

		<i>EC's</i>	<i>Toetsvorm</i>
Propedeuse			
1	Inleiding Bedrijfsadministratie (journaalposten)	11	Tentamen
2	Inleiding Bedrijfseconomie	11	Tentamen
3	Inleiding Financiële Rapportage & Analyse	10	Tentamen
4	Inleiding Belastingwetgeving	11	Tentamen
5	Inleiding Bestuurlijke informatievoorziening	10	Tentamen
6	Oriëntatie beroepspraktijk	2	Werkstuk
7	Communicatieve vaardigheden	5	Werkstuk
		<i>60</i>	
Hoofdfase			
8	Jaarrekening	14	Tentamen
9	Fiscale Jaarrekening	8	Tentamen
10	Geconsolideerde Jaarrekening	10	Tentamen
11	Cost & management Accounting	10	Tentamen
12	Finance & Riskmanagement	12	Tentamen
13	Algemene Economie	5	Tentamen
14	Organisatie & Management	6	Tentamen
15	Inleiding recht	5	Tentamen
16	Recht	7	Tentamen
17	Accounting Information Systems	14	Tentamen
18	Fiscale aspecten van de onderneming	5	Tentamen
19	Internal auditing	7	Werkstuk
20	Onderzoeksvaardigheden	4	Werkstuk
21	Corporate Governance	3	Tentamen
		<i>110</i>	
Minor Accountancy			
22A	Audit & Assurance I (AA)	8	Tentamen
23A	Fiscale advisering (AA)	10	Tentamen
24A	Levensverzekeringswiskunde	2	Tentamen
		<i>20</i>	
Minor Controlling			
22C	Management Control	12	Tentamen
23C	Treasury Management	8	Tentamen
		<i>20</i>	
Afstuderen			
24	Praktijkopdrachten/Stage	30	Portfolio
25	Afstudeeropdracht	20	Verdediging en portfolio
		<i>50</i>	
Totaal programma		<i>240</i>	

2. Overstappen naar het nieuwe programma (overgangsregeling 2009)

Kandidaten die op 1 september 2009 bezig zijn met hun studie SPD kunnen behaalde certificaten van de modules van het programma oude stijl inbrengen als vrijstelling in het nieuwe programma volgens het hiernavolgende schema.

Vrijstellingen op grond van genoemde bewijzen zijn geldig tot 1 september 2017.

Modules VBA nieuwe stijl	Modules SPD nieuwe stijl	Vrijstelling op grond van
Fase 1	Propedeutische fase	Uit Propedeutische fase (oude stijl)
(Inleiding) Bedrijfseconomie	(Inleiding) Bedrijfseconomie	
(Inleiding) Bedrijfsadministratie jp	(Inleiding) Bedrijfsadministratie jp	Inleiding Bedrijfsadministratie
(Inleiding) Belastingwetgeving	(Inleiding) Belastingwetgeving	
(Inleiding) Financiële Rapportage en Analyse	(Inleiding) Financiële Rapportage en Analyse	Inleiding Bedrijfsadministratie + inleiding statistiek
Inleiding Bestuurlijke informatievoorziening	Inleiding Bestuurlijke Informatievoorziening	
Oriëntatie op de Beroepspraktijk	Oriëntatie op de Beroepspraktijk	Practicum Bedrijfsadministratieve software of werkgeversverklaring + Practicum Toegepaste informatie-technologie of werkgeversverklaring
Communicatieve Vaardigheden	Communicatieve Vaardigheden	Practicum Communicatieve en Sociale Vaardigheden
Fase 2	Hoofdfase	Uit Hoofdfase (oude stijl)
Jaarrekening	Jaarrekening	<ul style="list-style-type: none"> • voldoende voor BA 1 + EV • of voldoende voor BA 2 + EV • of certificaat BA + EV
Fiscale Jaarrekening	Fiscale Jaarrekening	<ul style="list-style-type: none"> • voldoende voor BA 3 • of certificaat BA
Cost & Management Accounting	Cost & Management Accounting	<ul style="list-style-type: none"> • voldoende voor BE A + FR, • of voldoende voor BE A + Bedrijfscalculatie • of certificaat BE • of certificaat BE1
Finance & Risk Management	Finance & Risk Management	<ul style="list-style-type: none"> • voldoende voor BE B • of certificaat BE, • of certificaat BE1
Fiscale aspecten van de onderneming	Fiscale aspecten van de onderneming	Belastingrecht, afgegeven na jan. 2001
	Geconsolideerde Jaarrekening	<ul style="list-style-type: none"> • voldoende voor BA 3 • of certificaat BA
	Algemene Economie	<ul style="list-style-type: none"> • zie opmerking • ETV
	Organisatie & Management	<ul style="list-style-type: none"> • Marketing & Organisatie • of BE2
	Inleiding Recht	Bedrijfsrecht
	Recht	Bedrijfsrecht afgegeven na jan 2001
	Accounting Information Systems	Bestuurlijke Informatievoorziening
	Internal Auditing	
	Onderzoeksvaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfsstatistiek • of Statistiek
	Corporate Governance	Bedrijfsrecht (geldt alleen bij afgeven binnen SPD traject, niet bij doorstroom naar AA)
	Praktijkopdrachten/Stage	Practicum BIV + werkgeversverklaring stage
	Afstudeeropdracht	
	Minor Accountancy	
	Audit & Assurance 1 (AA)	
	Fiscale advisering (AA)	
	Levensverzekeringswiskunde (AA)	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële Rekenkunde • of Bedrijfscalculatie (geldt alleen bij afgeven binnen SPD traject, niet bij doorstroom naar AA)
	Minor Controlling	
	Management Control	
	Treasury Management	

Opmerkingen

- Bij vakken waarbij de benaming hetzelfde is gebleven, blijft een behaald cijfer staan (er is dan geen sprake van vrijstelling). Dit betreft de inleidende vakken uit de propedeuse, de module Algemene economie en tevens de afstudeeropdracht.
- Inleiding belastingrecht wordt gelijkgesteld aan Inleiding belastingwetgeving.
- Ter verduidelijking van de doorstroom MBA – VBA – SPD is in het schema tevens een kolom met VBA opgenomen.

Voor kandidaten die overstappen naar het nieuwe programma geldt tevens het volgende:

Vrijstellingen met einddatum

- Vrijstellingen die reeds eerder zijn verstrekt op grond bewijzen van de standaard vrijstellingenlijst (niet zijnde SPD-certificaten) of uitspraken via de commissie vrijstellingen voor een module SPD oude stijl worden gelijkgesteld aan de genoemde bewijzen en zijn geldig als vrijstelling in het nieuwe programma tot 1 september 2017.
- Algemeen: Kandidaten die menen vrijstellingen te moeten krijgen op andere gronden dan de overgangsregeling 2009 of de standaard vrijstellingenlijst, kunnen deze aanvragen bij de commissie vrijstellingen.
- Algemeen: verlenging vrijstelling kan op individuele basis worden aangevraagd bij de commissie vrijstellingen.

Let op

- In het schema worden alle vrijstellingen op grond van SPD-certificaten genoemd. Oudere vrijstellingen zoals vrijstelling voor BIV op grond van certificaat BA met AO, een vrijstelling voor Belastingwetgeving op grond van oud certificaat Bedrijfsrecht gelden niet meer binnen het nieuwe programma.

Vrijstellingen binnen het programma nieuwe stijl zonder einddatum (doorstroom)

- Vrijstellingen afgegeven voor 1-9-2009 met betrekking tot de inleidende vakken op basis van interne toetsen blijven geldig in het nieuwe programma.
- Het diploma MBO 4 Administrateur recht geeft op vrijstelling voor de modules:
 - (Inleiding) Bedrijfseconomie
 - (Inleiding) Bedrijfsadministratie jp
 - (Inleiding) Belastingwetgeving
- Het diploma MBA "oude stijl" geeft vrijstelling voor de inleidende vakken van de propedeutische fase (uitgezonderd inleiding BIV)
- Een afgerond VBA diploma oude stijl geeft vrijstelling binnen nieuw SPD voor de corresponderende vakken in het schema behalve voor Fiscale aspecten van de onderneming en Fiscale jaarrekening. Dat wil zeggen vrijstelling voor: de gehele propedeuse + Jaarrekening + Cost & management accounting + Finance & riskmanagement.
- Een afgerond VBA diploma nieuw stijl geeft vrijstelling binnen nieuw SPD voor de corresponderende vakken in het schema.

Let op

- Vrijstellingen afgegeven voor de inleidende vakken op grond van de voorgaande overgangsregeling (betreft kandidaten die voor 1 januari 2001 examens hebben gedaan in een hoofdvak met ED-nummer lager dan 104.219) gelden niet meer binnen het nieuwe programma.
- Vrijstelling afgegeven voor de gehele propedeuse op grond van een combinatie van het diploma MBA en een diploma Pd Bestuurlijke informatievoorziening geldt niet meer binnen het nieuwe programma.

3. Afstuderen in het oude programma (Aanvullende regeling 2009 – 2015)

Afstuderen in het programma oude stijl is mogelijk tot 1 september 2015. Dit betekent dat er na 31 augustus 2015 geen getuigschriften hbo SPD op grond van het oude programma meer worden afgegeven.

Kandidaten kunnen vanaf 1 september 2009 modules van het programma nieuwe stijl volgen en behaalde certificaten tot 1 september 2015 inbrengen als vrijstelling in het oude programma volgens het hiernavolgende schema.

Modules VBA oude stijl	Modules SPD oude stijl	Vrijstelling op grond van
Fase 1	Propedeutische fase	Uit Propedeutische fase (nieuwe stijl)
(Inleiding) Bedrijfsadministratie	(Inleiding) Bedrijfsadministratie	(Inleiding) Bedrijfsadministratie jp +
(Inleiding) Statistiek	(Inleiding) Statistiek	(Inleiding) FRA of voldoende cijferlijst FRA
(Inleiding) Bedrijfseconomie	(Inleiding) Bedrijfseconomie	(Inleiding) FRA of voldoende cijferlijst BS
(Inleiding) Belastingwetgeving	(Inleiding) Belastingwetgeving	
Inleiding Bestuurlijke Informatievoorziening	Inleiding Bestuurlijke Informatievoorziening	
Practicum Bedrijfsadministratieve software	Practicum Bedrijfsadministratieve software	Oriëntatie op de Beroepspraktijk (of werkgeversverklaring)
Practicum Toegepaste informatietechnologie	Practicum Toegepaste informatietechnologie	Oriëntatie op de Beroepspraktijk (of werkgeversverklaring)
Fase 2	Hoofdfase	Uit Hoofdfase (nieuwe stijl)
Bedrijfsadministratie 1	Bedrijfsadministratie 1	Jaarrekening
Bedrijfsadministratie 2	Bedrijfsadministratie 2	Jaarrekening
	Bedrijfsadministratie 3	Geconsolideerde Jaarrekening + Fiscale jaarrekening
Bedrijfseconomie A	Bedrijfseconomie A	Cost & Management Accounting
Bedrijfseconomie B	Bedrijfseconomie B	Finance & Riskmanagement
Externe Verslaggeving	Externe Verslaggeving	Jaarrekening + Geconsolideerde Jaarrekening
Financiële Rekenkunde	Financiële Rekenkunde	Cost & Management Accounting
Practicum Communicatieve en Sociale Vaardigheden	Practicum Communicatieve en Sociale Vaardigheden	Communicatieve Vaardigheden
	Algemene Economie	
	Bedrijfsrecht	Inleiding Recht + Recht
	Bedrijfsstatistiek	Onderzoeksvaardigheden
	Belastingrecht	Fiscale jaarrekening + Fiscale aspecten van de onderneming
	Bestuurlijke Informatievoorziening	Accounting Information Systems
	Marketing en Organisatie	Organisatie & Management
	Practicum BIV	Praktijkopdrachten, het BIV gedeelte
	Stage	Werkgeversverklaring stage
	Afstudeeropdracht	

Opmerkingen

- Per 1 september 2008 zijn in aansluiting op de wijziging van het examenprogramma MBA de inleidende vakken Inleiding Bedrijfsadministratie en Inleiding Statistiek vervangen door Inleiding Bedrijfsadministratie (journaalposten) en Inleiding Financiële rapportage en analyse. Kandidaten die tussen 1 september 2008 en 1 september 2009 gestart zijn met de opleiding SPD studeren in het SPD-programma “oude stijl” maar hierin zijn al wel de nieuwe inleidende MBA-vakken opgenomen. Deze vakken zijn voor de eenvoud niet opgenomen in het schema. Kandidaten hebben voor deze vakken immers geen aanvullende regeling nodig.
- Bij vakken waarbij de benaming in het oude en nieuwe programma hetzelfde is, maakt het niet uit in welk programma men studeert, een behaald cijfer wordt opgenomen op de cijferlijst (er is dan geen sprake van vrijstelling). Dit betreft de inleidende vakken uit de propedeutische, de module Algemene economie en tevens de Afstudeeropdracht.
- Inleiding belastingrecht wordt gelijkgesteld aan Inleiding belastingwetgeving.

- Ter verduidelijking van de doorstroom MBA – VBA – SPD is in het schema tevens een kolom met VBA opgenomen.

Voor kandidaten die afstuderen in het oude programma geldt tevens het volgende:

Vrijstellingen binnen het programma nieuwe stijl zonder einddatum (doorstroom)

- Het diploma MBO 4 Administrateur geeft binnen SPD recht op vrijstelling voor de modules:
 - (Inleiding) Bedrijfseconomie
 - (Inleiding) Bedrijfsadministratie jp
 - (Inleiding) Belastingwetgeving

Let op

- Het diploma MBO 4 Administrateur geeft binnen VBA oude stijl geen rechtstreekse vrijstellingen. Kandidaten met een diploma MBO 4 Administrateur kunnen gebruikmaken van de regeling dat twee SPD-certificaten (SPD Bedrijfsadministratie en SPD Bedrijfseconomie) binnen het MBA-deel van het programma vrijstelling geven voor de Inleidende vakken Inleiding Bedrijfsadministratie en Inleiding Bedrijfseconomie. Deze regeling geldt zolang de Associatie oude MBA-diploma's afgeeft (tot en met 31 december 2011)

Dit is een **aanvullende regeling**. Voorgaande regelingen en afspraken blijven van kracht. Zie hiervoor het document “Wanneer ben ik geslaagd? Duidelijkheid overgangsregeling, NGO/ENS 1 december 2007”, waarin uitleg wordt gegeven over de beëindiging van de vorige overgangsregeling per 1 januari 2008 en de regels voor afstuderen na 1 januari 2008.

Belangrijke punten daaruit;

- Algemeen: Kandidaten die menen vrijstellingen te moeten krijgen op andere gronden dan de aanvullende regeling 2009 – 2015 of de standaard vrijstellingenlijst, kunnen deze aanvragen bij de commissie vrijstellingen.
- Vrijstellingen die reeds eerder verstrekt zijn op grond van de standaard vrijstellingenlijst of uitspraken via de commissie vrijstellingen blijven geldig.
- Algemeen: verlenging vrijstelling kan op individuele basis worden aangevraagd bij de commissie vrijstellingen.
- Vrijstellingen afgegeven voor de inleidende vakken voor kandidaten die voor 1 januari 2001 examen hebben gedaan in een hoofdfasevak (ED-nummer lager dan 104.219) blijft geldig.
- Oudere vrijstellingen zoals vrijstelling voor BIV op grond van certificaat BA met AO, een vrijstelling voor Belastingwetgeving op grond van oud certificaat Bedrijfsrecht blijven geldig.
- Compensatiemogelijkheden voor vakken uit de voorgaande regeling (zie document 1 december 2007) blijven geldig.
- Vrijstelling afgegeven voor de gehele propedeuse op grond van een combinatie van het diploma MBA en een diploma Pd Bestuurlijke informatievoorziening blijft geldig.

4. Afbouw examens vakken in het SPD programma 'oude stijl'

1. Afbouw oude examens BA, BE, EV en Belastingrecht

In verband met de inbreng van combinaties van certificaten oude stijl in het nieuwe programma en certificaten nieuwe stijl in het oude programma worden de deexamens Bedrijfsadministratie 1 en 2, Bedrijfseconomie A en B, Externe verslaggeving en Belastingrecht nog enige tijd na september 2009 afgenomen.

Ten aanzien van de afbouw van deze examens is het volgende afgesproken:

De laatste mogelijkheid om examen te doen voor de vakken Bedrijfsadministratie 1 en 2, Bedrijfseconomie A en B, Externe Verslaggeving en Belastingrecht is in **december 2012**.

Deze examens worden als volgt afgebouwd.

Voor de vakken Bedrijfsadministratie 1 en 2 en Bedrijfseconomie A en B zullen in 2009 en 2010 nog vier maal per jaar examens worden afgenomen.

In **2011** en **2012** nog maar twee maal per jaar.

Voor de vakken Externe Verslaggeving en Belastingrecht zullen de examens in de betreffende jaren twee maal per jaar worden geboden.

2. Afbouw oude examens overige vakken

Tengevolge van de invoering van het nieuwe programma HBO SPD Bedrijfsadministratie **per 1 september 2009** wordt ook de mogelijkheid examens 'oude stijl' af te leggen voor de overige vakken afgebouwd. Na de reguliere examenronde van oktober 2009, worden er nog twee examenrondes van de vakken oude stijl gehouden: **dec. 2009 en juni 2010**.

Let op: deze regeling geldt ook voor Bedrijfsadministratie 3.

De laatste mogelijkheid tot het afleggen van examens is dus in **juni 2010**.

Voorbehoud: bij terugloop van de aantallen kandidaten, kan NGO/ENS besluiten examenrondes te laten vervallen.